

**Олена Балацька, Олена Дмитренко, Лариса Бабаш**

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ  
КОМП'ЮТЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА  
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ: УРАХУВАННЯ СТИЛЮ  
НАВЧАННЯ ОСОБИСТОСТІ**

*Статтю присвячено дослідженню стилів навчання студентів комп'ютерних спеціальностей українських вищих навчальних закладів. Запропоновано форми та методи навчання, які доцільно використовувати на занятті та які допоможуть підвищити успішність навчання іноземної мови студентів зазначеної спеціальності. Автори підкреслюють, що не зважаючи на суттєве переважання серед студентів комп'ютерних спеціальностей візуалів та кінестетиків, на занятті необхідно враховувати стильові особливості всіх студентів. Наголошено, що викладачу необхідно мати й свій власний навчальний стиль.*

**Ключові слова:** аудіал, візуал, кінестетик, комп'ютерна спеціальність, форми та методи навчання, навчальний стиль.

**Елена Балацкая, Елена Дмитренко, Лариса Бабаш. Повышение эффективности обучения студентов компьютерных специальностей иностранному языку профессионального направления: учитывание стиля обучения личности.**

*Статья посвящена исследованию стилей обучения студентов компьютерных специальностей украинских высших учебных заведений. Предложены формы и методы обучения, которые необходимо использовать на занятии и которые помогут повысить успешность обучения иностранному языку студентов указанной специальности. Авторы подчеркивают, что несмотря на существенное преобладание среди студентов компьютерных специальностей визуалов и кинестетиков, на занятии необходимо учитывать стилевые особенности всех студентов. Подчеркнуто, что преподавателю необходимо иметь свой собственный обучающий стиль.*

**Ключевые слова:** аудиал, визуал, кинестетик, компьютерная специальность, формы и методы обучения, обучающий стиль.

**Olena Balatska, Olena Dmytrenko, Larysa Babash. Increasing the efficiency of teaching foreign languages for specific purposes to computer students: considering learning style.**

*The article is devoted to studying learning styles of computer students of Ukrainian higher educational institutions. The article enumerates forms and methods of teaching that should be used at the lesson and will help to increase the success of teaching foreign language for specific purposes to computer students. The authors emphasize that despite the fact that computer visual and kinesthetic students outnumber considerably, when teaching, it is necessary to take into account all*

*students' learning styles. It is emphasized that teachers need to have their own teaching styles.*

**Key words:** *auditory, visual, kinesthetic, computer students, forms and methods of teaching, learning style.*

**Постановка проблеми.** Сьогодні в епоху глобалізації та швидкого науково-технічного прогресу зростає необхідність володіння майбутніми фахівцями іноземною мовою, зокрема, для студентів комп'ютерних спеціальностей знання іноземної мови є нагальною потребою. Одним із способів підвищити ефективність навчання іноземної мови за професійним спрямуванням вважаємо впровадження у навчальний процес методів особистісно-орієнтованого навчання, зокрема використання на занятті та при підготовці власних навчально-методичних матеріалів форм та методів навчання, які наближені до природних можливостей студента, його навчального стилю – способу збору, обробки, інтерпретації, організації та аналізу інформації, якому надає перевагу конкретна особа.

**Мета** цієї роботи – дослідити стиль навчання студентів комп'ютерних спеціальностей українських вишів, запропонувати форми і методи навчання студентів з різними стильовими характеристиками.

Як свідчить **аналіз останніх досліджень і публікацій**, чимало сучасних фахівців обрали за об'єкт свого дослідження стиль навчання особистості [3; 4 та ін.], зокрема розробляються і уточнюються їх класифікації [1; 2; 6], навчальні стратегії для роботи з кожним з них на занятті [2; 6; 7] тощо. Оскільки було встановлено, що у студентів, які навчаються на різних спеціальностях стиль навчання не є однаковим [2] і залежить від національних особливостей [5; 8], що може бути пояснено, приміром, різними методами навчання, яким надають перевагу в дошкільних та шкільних закладах певної країни [6], вважаємо за доцільне дослідити стиль навчання студентів комп'ютерних спеціальностей саме українських вишів.

**Виклад основного матеріалу.** Сучасні науковці, у фокусі уваги яких перебувають стилі навчання, виділяють їх різну кількість [4; 6]. Через те, що деякі з виокремлених типів вважаємо дещо штучними, та оскільки більшість дослідників визнають існування трьох стилів навчання, виділених

Н.Д. Флемінгом (візуальний, аудіальний, кінестичний) [3], візьмемо за основу саме їх.

Серед розроблених фахівцями [1-7] форм і методів навчання студентів з певними стильовими характеристиками на занятті з іноземної мови за професійним спрямуванням зі студентами комп'ютерних спеціальностей, серед яких переважають візуали та кінестетики, слід використовувати такі:

- **Студентам-візуалам** необхідно бачити (на екрані монітора, на дошці, у підручнику, у вигляді роздаткового матеріалу та ін.) те, що вони вчать у вигляді тексту, зображення: рисунку, схеми, діаграми тощо. І відповідно, вони мають труднощі з інструкціями та поясненнями, наданими лише в усній формі. Тому студентам-візуалам слід порадишити записувати інформацію, яку треба запам'ятати, оскільки деякі з них взагалі не можуть запам'ятати інформацію, яку не запишуть.

При роботі з розвитку навичок аудіювання з такими студентами треба забезпечити необхідні візуальні опори, приміром субтитри. Оскільки студенти-візуали можуть мати проблеми з вимовою звуків іноземної мови, інтонуванням, треба забезпечити проведення окремої роботи з їх розвитку.

Таким студентам варто рекомендувати виписувати ключові слова, малювати схеми, які упорядковуватимуть необхідну інформацію, виготовляти та використовувати флеш-картки для засвоєння лексики, асоціативні картки, охайно вести записи, використовувати символи, виділяти певним чином те, що їм необхідно вивчити.

Фахівці радять саджати студентів-візуалів за перші парти, щоб їм було легше зосередитися на тому, що каже викладач, бачити його міміку та жести.

Студентом-візуалам слід дозволити використовувати персональні комп'ютери, щоб вони могли організувати інформацію (створити схему, таблицю та ін.), смартфони, давати завдання підготувати презентацію в Microsoft power-point.

У навчальному процесі доречно використовувати інтерактивну дошку, шукати та за потреби розробляти графіки, схеми, діаграми, що демонструють лексичний / граматичний матеріал, засвоєння якого передбачено програмою

навчальної дисципліни; при поясненні нового матеріалу використовувати слова, які викликають зорові асоціації. В аудиторії необхідно забезпечити наявність й інших візуальних опор: розвісити на стінах аудиторії матеріали, що допоможуть засвоїти необхідну інформацію.

У навчанні суттєво також може допомогти застосування відеофільмів, інструкцій у письмовому вигляді. Студентам-візуалам подобається шукати інформацію в глобальній мережі Інтернет, розгадувати пазли, кросворди, працювати з книжками з ілюстраціями, виконувати письмові вправи, зокрема писати твори, давати короткі відповіді на питання у письмовому вигляді. Перед тим, як самостійно почати виконувати завдання вони цікавляться тим, як його виконують інші. Студентам-візуалам варто давати час обдумати отриману інформацію в тихій спокійній обстановці, вони люблять працювати самостійно, приміром читаючи підручник.

Натомість студенти-візуали не люблять повторювати слова за викладачем, виконувати складні усні інструкції та слухати тривалі аудіозаписи, котрі не супроводжуються відео. Цей тип студентів не має проблем з правописом, їм простіше навчитися читати, писати; вони легко засвоюють граматику іноземної мови, але з говорінням зазвичай мають певні проблеми.

- **Студентам-аудіалам** треба чути те, що необхідно засвоїти. Вони мають читати вголос, щоб почути інформацію, яку треба запам'ятати. Їм треба пояснювати усно. Інформації, наведеної в підручнику, таким студентам замало. Наприклад, студентам-аудіалам необхідно коментувати вголос завдання, які були роздані у вигляді роздаткових матеріалів через те, що інформація у письмовому вигляді не має для них великого значення, поки вони не почують її.

З цієї ж причини їх необхідно саджати за ті парти, де вони краще чутимуть викладача. Їм рекомендується працювати в тихому, спокійному місці. Доцільно дозволити студентам-аудіалам записувати на наявний у них пристрій (диктофон) пояснення викладача для подальшого прослуховування. Під час подання нового матеріалу варто використовувати слова, які у даного типу студентів викликатимуть звукові асоціації, та риму, що покращить рівень запам'ятовування необхідної інформації. При проведенні тестування питання

тесту студентам-аудіалам теж можна зачитувати уголос. Їх варто об'єднувати в пари, щоб вони навчали / пояснювали один одному нову інформацію з метою її кращого засвоєння. Вони беруть активну участь у дискусіях та дебатах, полюбляють лекційні заняття, охоче слухають аудіозаписи, зокрема аудіокниги, повторюють уголос за викладачем. Доречним на занятті буде використання програмного забезпечення, що відтворює текст уголос, написання диктантів, розповіді цікавих історій. Крім того, вважають, що прослуховування радіо, музики, перегляд відеофільмів та телепередач принесуть їм більше користі, ніж студентам з іншими стилями навчання.

Студенти-аудіали не соромляться говорити в аудиторії, залюбки виконують завдання в усній формі, не можуть довго мовчати, беруть активну участь у занятті, задаючи та відповідаючи на питання викладача, часто повторюють та перефразовують почуте. Студенти-аудіали добре засвоюють іноземну мову, легко розвивають навички говоріння, швидко запам'ятовують нову лексику, навіть можуть вивчати мову просто слухаючи, як нею розмовляють інші. Однак таким студентам необхідно приділяти більше часу на читання, оскільки вони взагалі не люблять читати і виконувати письмові завдання.

- **Студенти-кінестетики** навчаються у процесі фізичної діяльності, тобто їм треба щось робити, щоб щось вивчити, бо вони пам'ятають те, що робили, а не те, що бачили або чули. Таким студентам подобається змінювати своє місцеположення, відчувати предмети на дотик, малювати те, що вивчають. Чим більш активний студент-кінестетик під час навчання, тим більше матеріалу він засвоїть.

Але такі студенти часто гіперактивні, можуть часто перескакувати з місця на місце, машинально креслити або малювати щось. Якщо вони почали втрачати увагу, можна запропонувати їм роздати або зібрати роботи інших студентів групи, написати щось на дошці або за потреби переставити парти та стільці з метою перегрупування студентів. Щоб студенти-кінестетики не втрачали увагу, викладачеві слід часто змінювати види діяльності, режими роботи тощо.

У сучасних навчальних закладах потреби студентів-кінестетиків ураховують недостатньо, більше уваги приділяється студентам-аудіалам та візуалам. Наприклад, студентам-кінестетикам необхідно брати активну участь у навчанні та часто робити перерви. Їх варто періодично перегруповувати, давати завдання, які необхідно презентувати стоячи, наприклад, проголосити промову перед аудиторією з використанням опорних схем. Окрім того, їм можна запропонувати спробувати себе у ролі викладача на невеликий проміжок часу і т.д. У цілому, студентам-кінестетикам необхідно частіше давати завдання, які вимагатимуть здійснення фізичної діяльності (рухів). Вони зможуть краще сфокусуватися, якщо сидітимуть за першими партами, робитимуть записи, замальовуватимуть, при виконанні вправ використовуватимуть комп'ютер (приміром, текстовий редактор, графічну програму тощо), самостійно виготовлятимуть флеш-карти для закріплення лексики.

Студенти-кінестетики люблять брати участь у рольових іграх, дискусіях, проектах, у випадку застосування яких процес навчання буде активним і дасть їм змогу покращити навички критичного мислення (це стосується насамперед тих завдань, якими передбачається, наприклад, проаналізувати щось, оцінити, розробити тощо). Вони охоче працюють у групах, навіть за межами аудиторії, відвідують музеї та виставки.

На заняттях зі студентами-кінестетиками легко включити компоненти, що підходять студентам з іншими стильовими характеристиками, а студентів-візуалів та аудіалів, напевне, зацікавлять інтерактивні заняття й види діяльності, у котрих вони братимуть активну участь. Проте студенти-кінестетики швидко втомлюються на лекціях, під час виконання великих письмових завдань, тестів, довго читають, не люблять довгі тести, есе.

Однак слід зауважити, що стилі навчання є нестабільними, індивідууми можуть проявляти риси представників кількох стилів навчання одночасно, при цьому вони надають перевагу одному з них. Стилi навчання особистості можуть змінюватися у процесі навчання, можуть залежати від навчальної дисципліни, яка вивчається.

Викладач має чітко усвідомлювати і свої стильові характеристики з метою запобігти можливому ігноруванню потреб студентів з відмінним навчальним стилем. Якщо викладач зосереджує свою увагу лише на тих видах діяльності, котрі підходять студентам з одними стильовими характеристиками, решта студентів досягне помітно гірших результатів навчання. Використання мультимедійних засобів може допомогти представити інформацію багатьма способами: у вигляді тексту, відео, аудіо, зображень, анімацій. Тому використання технічних засобів навчання у навчальному процесі, зокрема персональних комп'ютерів, – відмінний спосіб врахувати особливості різних стилів навчальної діяльності.

Окрім того, необхідно давати студентам можливість час від часу виходити зі своєї зони комфорту, розвивати й інші свої уміння та навички. Приміром, студентам-візуалам треба періодично давати завдання на аудіювання без використання візуальних опор. З іншого боку, неможливо все вивчити, а особливо мову, у випадку використання форм і методів, які рекомендуються лише одному навчальному стилю студентів, наприклад, візуальному.

**Висновки.** Незважаючи на те, що серед студентів комп'ютерних спеціальностей українських вищих навчальних закладів переважають студенти-візуали та студенти-кінестетики, у навчальному процесі варто використовувати форми та методи навчання, що рекомендуються для студентів з різними стилями навчання, серед яких чільне місце посідає використання комп'ютерних технологій, що дозволить зробити навчання активним та суттєво підвищить мотивацію студентів зазначених спеціальностей. Крім того, викладач повинен знати також особливості свого стилю навчання.

### **Література**

1. Allen K. Understanding Learning Styles: Making a Difference for Diverse Learners / K. Allen, J. Sheve, V. Nieter. – Shell Education, 2010. – 176 p.
2. Dunn R.S. Practical Approaches to Using Learning Styles in Higher Education / Rita Stafford Dunn, Shirley A. Griggs. – Greenwood Publishing Group, 2000. – 269 p.

3. Fleming N. D. Not another inventory, rather a catalyst for reflection / N.D. Fleming, C. Mills // To Improve the Academy. – 1992. – Vol. 11(1) . – P. 137-144.

4. Haggart W. Discipline and Learning Styles: An Educator's Guide / William Haggart. – Worthy Shorts Inc, 2011. – 96 p.

5. Kharb P. The Learning Styles and the Preferred Teaching – Learning Strategies of First Year Medical Students / Poonam Kharb, Prajna Paramita Samanta, Manisha Jindal, Vishram Singh // J Clin Diagn Res. – 2013. – June; 7(6). – P. 1089–1092.

6. Lifelong learning [Electronic resource]. – <https://www.thoughtco.com>. – Заголовок з екрану.

7. Schmeck R. R. Learning Strategies and Learning Styles / Schmeck R. R. – New York: Plenum Press, 2013. – 352 p.

8. Zualkernan I. A. Learning Styles of Computer Programming Students: A Middle Eastern and American Comparison / Imran A. Zualkernan ; James Allert ; Ghassan Z. Qadah // IEEE Transactions on Education. – 2006. – Volume: 49, Issue: 4, Nov. – P. 443 – 450.